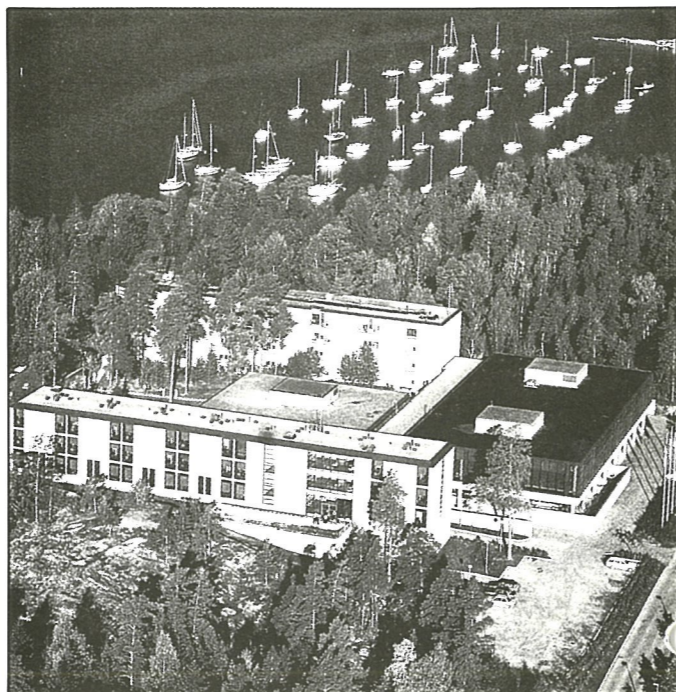

Kuulonäkö- vammaisen vanhus -symposium

5.—6. 10. 1992
Kaupunkiopisto, Espoo

- Symposiumin järjestävät Suomen audiologian yhdistys ry, Suomen lääkinnällisen kuntoutuksen yhdistys ja Suomen Kuurosokeat ry.
- Kahden päivän aikana puhutaan niistä ongelmista, joita näön ja kuulon heikkeneminen tuovat tullessaan. Nämä kaksi vammaa yhdessä saattavat aiheuttaa sen, että muutoin terve ikäihminen jää kuulon ja näön ongelmien takia paitsioon: tiedonsaanti vaikeutuu, ihmiskontaktit harvenevat, liikkuminen käy vaivalloiseksi. Asioiden hoito luisuu »toisiin käsiin». Laitoshoidon rinnalla ei nähdä toista vaihtoehtoa — niitä tukitoimia, jotka tukevat itsenäistä elämää.
- Symposium selvittelee ikääntymisen ongelmia näön ja kuulon kannalta. Se käsittelee myös psyykeä, liikkumista, tiedonsaantia ja erilaisten palvelujen järjestämistä. Hyvän ympäristön suunnitteluun ohjaavat monien eri alojen asiantuntijat. Symposiumin avaa kansliapäällikkö Heikki S. v. Herten.

Kaupunkiopisto Espoossa.

Päivien puheenjohtaja on dosentti Martti Sorri.

- Symposium kutsuu yhteen kaikkia niitä, jotka tekevät työtä lähellä ikääntyvää ihmistä; he ovat kuntouttajia, hoitajia, auttajia, lähimmäisiä.
- Lisätietoja antavat tiedottaja Leena Turunen ja johtava alue sihteeri Helena Linkola, Suomen Kuurosokeat ry, puhelin 90-396041.

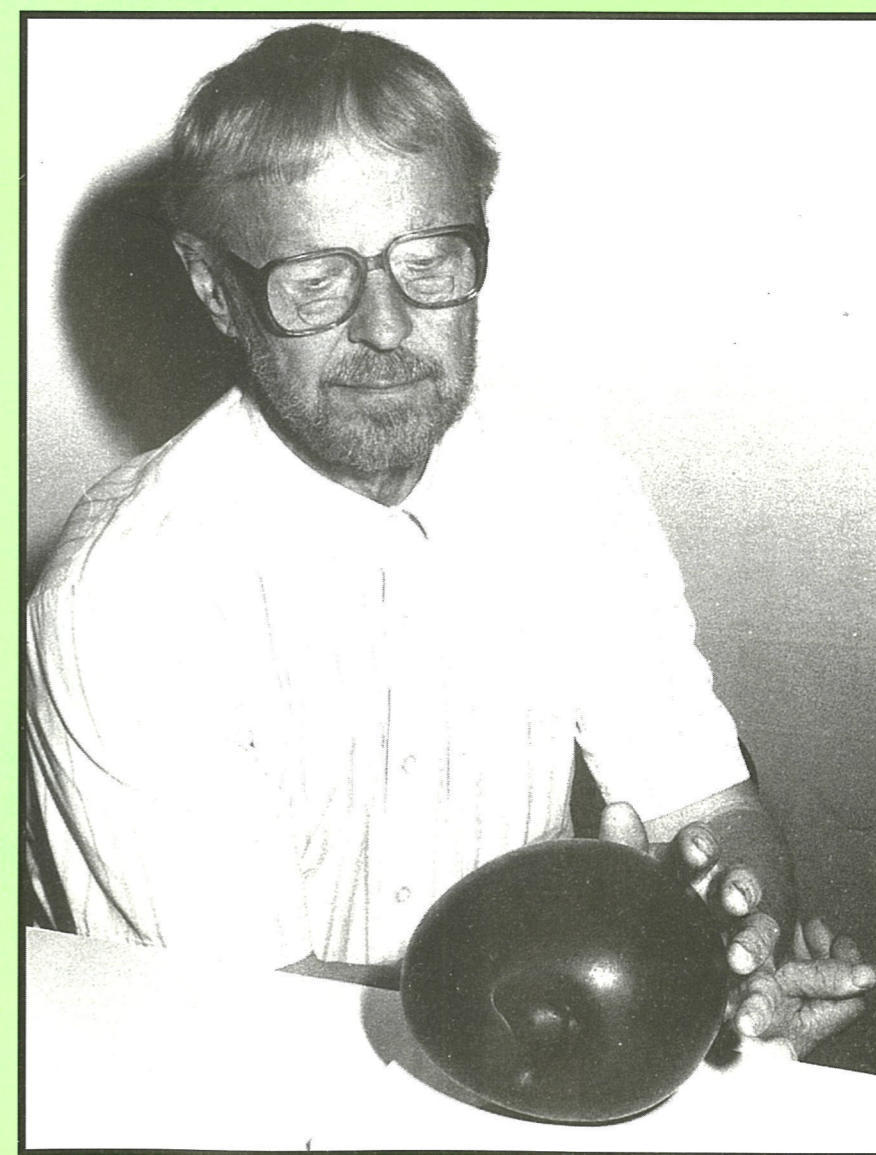
»Hän on lähelläsi ja hän voi tarvita ymmärtämystäsi ja apuasi. Ei riitä, että oivallat sen huomenna. Vanhuksen vuoro on tänään»

TUNTOSARVI

Selkolehti

kesä-heinäkuu 6–7/1992

»Vuoden 1992 Veistos on valittu»

TUNTOSARVI

Kesä-heinäkuu n:o 6-7/1992
18. vuosikerta

Julkaisija

Suomen Kuurosokeat ry
Ilmestyy 11 kertaa vuodessa
iso- ja pistekirjoituksella
sekä video- ja äänikasettina.

Päätoimittaja

Leena Turunen

Toimittaja

Raili Karisaari

Toimitus, tilaukset ja osoitteenmuutokset

Mäkelänkatu 52 A
00510 Helsinki
Puhelin: 90-39604 674
Tekstipuhelin: 90-39604 677

Tilaushinta

Kuurosokeille lehti on maksuton.
Muut: 150 mk/12 kk

Sisällys

Nunnalasta Arlaksi	2
Markus	4
Kommunikaatiovideo	5
Vuoden Veistos	6
Aluesihteerin Kirsti	8
Kesähuumoria	9
Luottamushenkilöt	10
Hyvä vuosikokous	11
Lukijoilta	16
Ensirakkautta	20
Lääkäripalsta	22
Junamatka	23
Korkeasaarella	24
Laskuvarjolla ilmojen	26
Kalevala	28
Mummin ja papan	30
Näkökentältä	31

Seuraava lehti postitetaan 14.8.1992

»Nunnalasta Arlainstituutiksi»

Tänä vuonna Arlainstituutti täyttää 100 vuotta. Oppilaitos juhlii satavuotista taivaltaan näkyvästi ja kuuluvasti.

— Huhtikuussa posti laski myyntiin nimikko-postimerkin Arlan 100-vuotisjuhlan kunniaksi.

— Toukokuussa avattiin näyttely, joka kertoo näkövammaisten koulutuksen kehityshistoriasta.

— Kesäkuun alussa Arlainstituutti järjesti puistokonsertin espoolaisille naapureille sekä Arlan vieraille ja henkilöstölle. Konsertissa esiintyivät Arlan entiset ja nykyiset opiskelijat.

— Pääjuhla pidettiin kesäkuun 12. päivänä Helsingin yliopiston juhlasalissa. Juhlapäivän iltana entiset Arlainstituutin oppilaat kokoontuivat yhteen, muistelemaan »niitä vanhoja hyviä aikoja».

Nykyisen Arlainstituutin historia alkaa vuodesta 1892. Sokeain Ystävät ry. perusti ja rakennutti sokeille naisille työkodin. Naisten Sokeainkoti rakennettiin Helsinkiin, Eläintarhantie 7:ään. Rakennus sai lempinimen Nunnala.

14 vuotta myöhemmin viereen rakennettiin kivitalo, joka sai ni-

men Arla. Uuteen taloon perustettiin Sokeain miesten työkoulu, Sokeain kirjasto ja pistekirjapaino.

Sota-aikana 1918 Arla oli jonkin aikaa suljettuna. Tiloja käytettiin sotilassairaalana.

Monien vaiheiden jälkeen Nunnala ja Arla yhdistettiin yhdeksi oppilaitokseksi. Se siirtyi valtion omistukseen vuonna 1972 ja muutti Espoon Leppävaaraan, nykyiselle paikalleen.

Sokeain ammattikoulu nimettiin Näkövammaisten ammattikouluksi. Vuonna 1990 ammattikoulun nimi muuttui Arlainstituutiksi.

»Oppilaillani on halu selviytyä»

Jaana Aro on ollut Arlainstituutin rehtori vuodesta 1982.

— Eniten minua kiehtoo tässä vammaistyössä »selviytymisen ihme». Seuraan kunnioituksella, kuinka ihmiset selviytyvät vaikeuksista, voittavat ne. Se on mielestäni suurta sankaruutta.

Jaana Aro kertoo, että kymmenessä vuodessa oppilaitos on kokenut suuria muutoksia.

— Olemme aloittaneet yhteistyön muiden oppilaitosten kanssa ja päässeet mukaan kansainväliseen yhteistyöhön. Olemme aloittaneet vaihto-oppilas-toiminnan.

Alli Leppälä — kuurosokeiden opetusta yli 20 vuotta.

— Tulevaisuudessa oppilaitoksen luonne tulee muuttumaan. Tällä hetkellä oppilaittemme on vaikea sijoittua työhön. Meidän pitää olla enemmän yhteydessä työnantajiin. Nyt tarvitsemme uusia ideoita työelämää varten. Etsimme uusia ammatteja ja työmahdollisuuksia näkövammaisille ja kuurosokeille.

Arla 100 -näyttely

Satavuotisjuhlien ajaksi Arlainstituutissa avattiin näyttely, joka esittelee näkövammaisten ammatillisen koulutuksen kehittymistä. Näyttelyn esineistä ja valokuvista osa on kerätty Arlainstituutin omista kätköistä. Osa on lainattu Museovirastolta, Näkövammaisten keskusliitosta, Sokealta ja Sokeain Ystävät ry:ltä.

Markus oppii verhoilijan ammattiin

— Ajattelin rottinkia tai verhoilua. Ja verhoilija minusta tulee, kertoo Markus Manninen, 28 vuotta. Hän opiskelee Arlainstituutissa ja valmistuu vuoden päästä verhoilijan ammattiin. Poika on kotoisin Vesannolta, Kuopion läheltä.

— Tämä koulu on mielenkiintoinen. Se on tarpeeksi kaukana kotoa, Markus nauraa.

Markuksella on näkövamma, silmän pohjan rappeuma syntymästä asti. Hän näkee melko hyvin ja uskoo, että vamma on stabiili. Se tarkoittaa, että vamma

on se mikä se on, ei parane, eikä pahene.

Peruskoulun jälkeen

Markus lähti Invalidien ammattikouluun ja kävi varasto-työntekijän kurssin sekä sen jälkeen vielä elintarvike-työntekijän kurssin. Nämä työt eivät tuntuneet omilta. Markus tahtoi hierojaksi, mutta reputti pääsykokeissa. Hän ei päässyt hierojan oppiin.

Käsillään Markus kuitenkin päätti elättää itsensä. Jos ei hierojaksi niin sitten tekemään kausi huonekaluja.

— Nyt on pakko uskoa, että verhoilija minusta tulee.

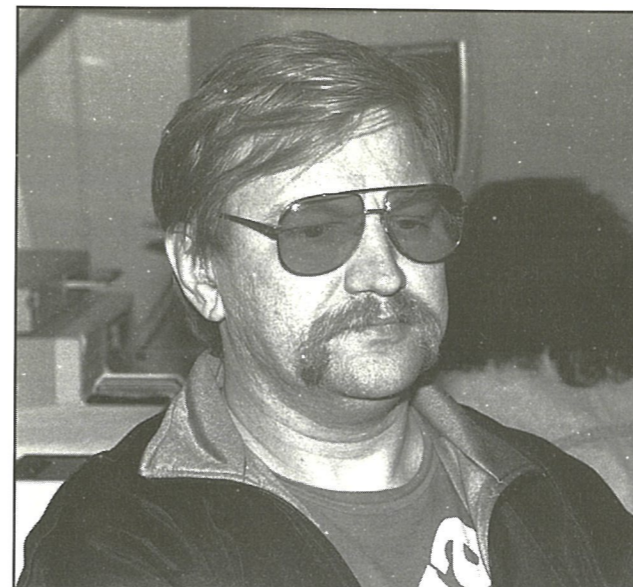
— Mieluiten verhoilen antiikkihuonekaluja. Niistä saa paremmat liksat, siis hankkii parhaiten.

Oma elämä

— Mitä kuuluu sinun omaan elämääsi, Markus?

Perhettä minulla ei vielä ole — onneksi, hän sanoo. Olen itse tuommoinen rauhallinen, auttavainen tyyppi. Sellaisen tytön haluan rinnalleni.

— No kyllä hän voisi olla vähän hyväntuulisempi kuin minä, hän tuumii. Mutta kiirettä Markus ei pidä. — Päivä kerrallaan, se on tunnuslauseeni. LT

»Korien teko on mukavaa»

Viime talvena Arlainstituutissa opiskeli 7 kuurosokeaa. He ovat koti- ja laitostalouden linjalla, käsityölinjalla sekä valmentavalla linjalla.

Simo Liimatainen on kotoisin Pylkönmäeltä, Keski-Suomesta. Hän aloitti opiskelun puolitoista vuotta sitten, valmentavalla linjalla. Nyt hän opiskelee pienkäsityölinjalla. Valmista on tullut: sydänkoria, leipäkoria, tarjotinta ja muuta pientä.

Simolla on näön jäännettä sen verran, että hän voi katsella televisiota ja lukea luku-TV:llä.

— Viikko kuluu nopeasti. Viikonloput käyvät joskus pitkiksi, kun en jaksakaan aina matkustaa kotiin. Vapaa-aikana käyn silloin tällöin punttisalilla tai menen ulos kävelemään.

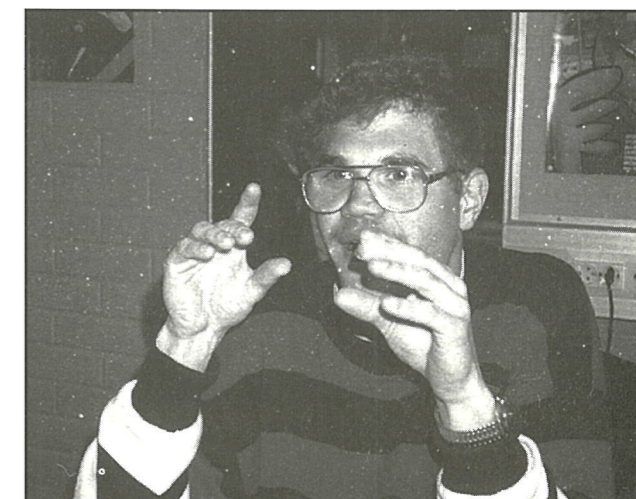
Kun tapasimme, kesälomaan oli enää reilu viikko aikaa. RK

Kuurosokeiden kommunikaatiotavat videona

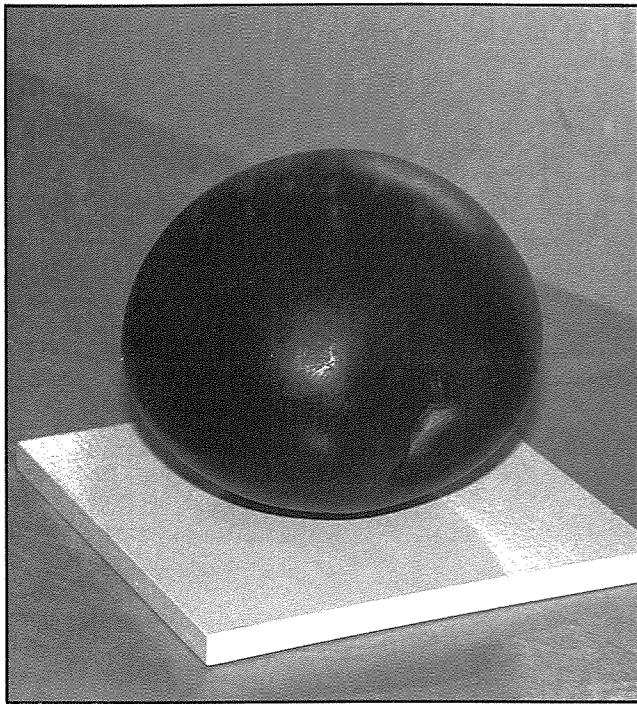
Uusi kommunikaatiovideo on valmis. Videolla esiintyvät Arlainstituutin kuurosokeiden luokan oppilaat. Tulkkina esiintyy Kai Leinonen. Opettaja Alli Lepplä oli koonnut erilaisia kommunikointivälineitä kuvausta varten. Senvuoksi kuvaustyö sujui hyvin ja nopeasti.

Yksi videon »tähdistä» on Johan Andersson Porvoosta. Hän on oppinut viittomakielen ihan pieninä, se on hänen äidinkieltensä. Johanin äiti osaa viittomakielen, samoin hänen veljensä. Johan on iloinen ja vilkas kaveri. Käsistään sen näkee — ja nauravasta naamasta myös.

Johan tuli Arlaan 1990 syksyllä. — On kiva käydä koulua, kun voi käyttää omaa kieltään. Ympärillä on ihmisiä, jotka ymmärtävät, mitä kuurosokeus on. Koulun asunnot ovat kivoja ja kavereita on mukavasti. LT

Johan viitto.

Hymyilevä siili Vuoden Veistos 92

Kuvanveistäjä Väinö Komu teki Hymyilevän siilin kuurosokeita varten, kosketeltavaksi. Hän myöntää, että Vuoden Veistos 92- arvonimi ilahduttaa. — Iloit- sen siitä, että onnistuin teke- mään jotakin, jonka kuurosokeat ovat kokeneet omakseen. Viesti- ni on mennyt perille, hän sanoo.

Vuoden 92-pienoisveistos, Hymyilevä siili, on tervaleppää. Sen sileä pinta on lämmin ja pehmeä. Tervalepän tuoksu tuo mieleen kesän. Erityisen hellyttäväksi työn tekee alas painunut pää, joka hakee turvaa piikkien suo- jasta.

— Siili on eläimenä niin veistok- sellinen. Minua kiehtoo sen puo- lustusjärjestelmä, Väinö Komu sanoo.

Luonto antaa aiheita

Komu on tutkinut siili-aihetta hy- vin läheltä; vuosien mittaan sii- lin muodot ovat syntyneet puu- hun, punasaveen ja pronssiin.

— Siili tuli elämäni siten, että se oli tarttunut marjapensaiden suo- javerkkoon kotipihallani. Kuolleeksi luulemani eläin virko- si. Ikuistin sen muodot niin, että lapset pitivät sitä kourassaan. Se oli ensimmäinen siili-mallini. Tästä on kulunut aikaa jo 20 vuotta, Väinö Komu kertoo.

Kosketeltavaksi

Väinö Komu on kosketeltavan taiteen kannattaja. Koskettelu on ollut vahvasti esillä myös sil- loin, kun hän on ollut mukana kuurosokeiden taidetoiminnois- sa. Hän muistelee kuurosokei- den pohjoismaisia kulttuuripäi- viä Jyväskylässä 1988, jolloin hän opetti punasaven käsittelyä kuurosokeille.

— Ilmeikkäimpiä töitä tekivät ne, jotka toimivat vain tuntoaist- in varassa, hän myöntää.

Puu rakkain materiaali

— Käytän puuta vähiten ja kui- tenkin rakastan sitä eniten, Väi- nö Komu tunnustaa. Pronssia ih- miset suosivat, koska se on »ar- vokkaan tuntuista», se ei mene rikki.

Puu on vaativa materiaali. Se on myös kallis, koska puutyö on ai-

na ainokainen. Pronssista voi ot- taa useampia valuja — puusta tulee vain yksi työ.

Väinö Komun veistoksia on vuo- sien varrella ollut esillä kymme- nissä taidenäyttelyissä koti- maassa ja ulkomailla. Nykyisin niitä on esillä monissa taidemu- seoissa ja kokoelmissa eri puo- lella Suomea sekä monissa yksi- tyiskodeissa.

— Nyt tuntuu hyvältä. Tunnen iloa siitä, että olen onnistunut tekemään teoksen, jonka kuuro- sokeat tuntevat omakseen. Voit- to ei ole pääasia, vaan se, että viestini on mennyt perille.

Saksalle kunniamaininta

Vuoden Veistos 92 -kilpailussa jaettiin myös kaksi kunniamai- nintaa. Ne saivat Juhani Saksa ja »Erehtymätön ennustaja» sekä Kauko Kortelainen veistoksel- laan »Linnun syntyminen». Vii- me vuonna Kortelainen sai myös kunniamaininnan.

Juhani Saksa on myös osallistu- nut Vuoden Veistos-kilpailuun kaksi kertaa tätä ennen. Joka kerta Saksa on menestynyt hy- vin. Vuoden 1989 kilpailussa hän sai kunniamaininnan. Voitto tuli 1990, jolloin kalkkikivinen »Pak- kaslintu» nimettiin Vuoden Veis- tokseksi. Tänä vuonna oli jälleen tunnustuspalkinnon vuoro. Sen sai punagraniittinen »Erehtymä- tön ennustaja».

Puu on paras

Vuoden Veistos 1992 on Väinö Komun tervaleppäveistos Hymyi- levä siili. Veistoksen valitsi raati, johon kuuluvat yhdistyksen hal- lituksen jäsenet.

Kilpailussa oli mukana kymme- nen pienoisveistosta, kymmenel- tä eri taiteilijalta. Veistosten ma- teriaalit olivat terästä, pronssia, nahkaa, vuolukiveä, graniittia ja puuta. Raati tutki veistoksia On- nelassa, Tuusulassa.

Kilpailun ainoa puuveistos, Hy- myilevä siili oli raatilaisten ehdo- ton suosikki. Miksi?

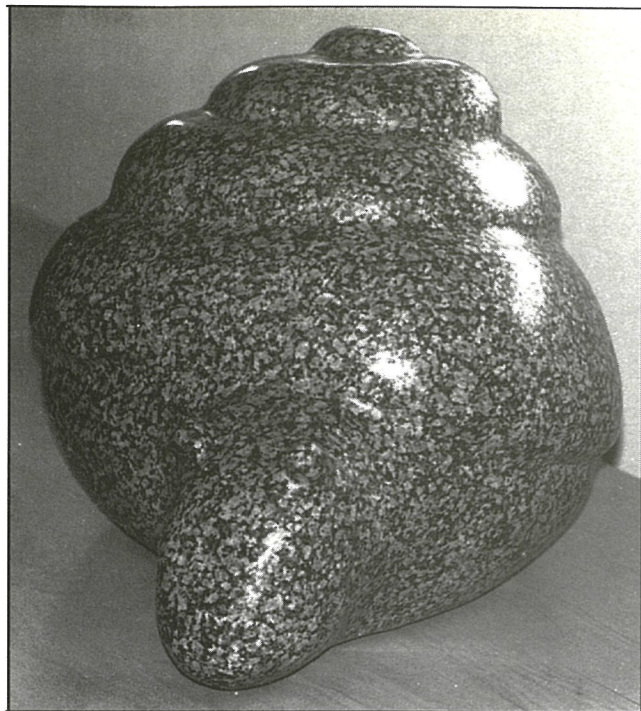
— Paras, koska siinä on peh- meät linjat, lämmin materiaali ja se tuoksuu jännältä.

— Siili on arka... Siili muistuttaa kuurosokeaa ihmistä, joka ei ole tarpeeksi rohkea, vaan sulkeutuu omaan maailmaansa. Hymyilee, ettei olisi kenellekään vaivaksi. Tuoksuu tervalle.

— Sitä silittää ja haistelee ihan mielikseen.

— Lämmin käteen, mukava tuoksu.

Juhani Saksan jyrkä graniitti- veistos, Erehtymätön ennustaja, oli suosikki numero kaksi. Raati- laiset keksivät veistokselle mo- nia aiheita ja käyttötapoja. — Tä- mähän on etana, totesi eräs raati- lainen. Tähän on hyvä nojata, keksi toinen. ➤

Kilpailun kakkonen — »erehtymätön ennustaja».

— Etana on aiheena epätavallinen. Mutta sillä on viesti: lastenlorun »Etana, etana näytä sarves» on kuin sinnikäs ihminen, joka vaikeuksista huolimatta tarpoo eteenpäin, hitaasti mutta varmasti, sanoo Juhani Saksa.

— Pinnan lämpimyys, veistoksen jyrkyys ja upeat muodot miellyttivät.

— Tuntuu kivalta koskettaa sitä, sanoi raati.

Kolmannelle tilalle raati äänesti Kauko Kortelaisen vuolukiviveistoksen, Linnun syntyminen.

— Jännittävän pyöreä muoto. Pehmeä pinta. Elämän alku.

— Linnun syntyminen — hyvä idea tehdä kivistä muna.

Kouvolan aluesihteeriksi Kirsti Koponen.

»Katson, mitä tulevaisuus tuo»

Kouvolan aluetoimisto on saanut uuden »emännän». Kirsti Koponen on pitkä, hoikka ja ruskeatukkainen. Hän asuu perheineen Kouvolassa. Perheeseen kuuluvat aviomies ja 12-vuotias tytär.

Kirstillä on kaksi ammattia: asiantuntijajäsen ja sairaanhoitaja. Aikaisemmin hän oli työssä vanhusten palvelukeskuksessa.

Mitä harrastat?

— Pidän liikunnasta. Talvisin käyn jumppaamassa, kesällä

pyöräilen. Silloin kun liikunta ei huvita, ompelen vaatteita. Tykkään myös ajaa autolla ja kuunnella musiikkia.

Mikä on lempivärisi?

— Riippuen mielialasta, mutta pidän kaikista kirkaista väreistä. Pälleni puun mieluiten punaista.

Mikä on mieliruokasi?

— Tykkään kaikesta syötävästä. Pidän myös ruuanlaitosta. On vahinko, että ruuanlaitto on niin kallis »harrastus».

Millaisia ihmisiä ihaillet?

— Ihailen rehellistä ihmistä. Sellaista, joka ottaa toiset huomioon, on avoin ja mukautuu erilaisiin tilanteisiin.

Miten aiot viettää tulevan kesän?

— Arkisin teen työtä. Vapaa-ajat kuluvat Valkealassa, entisessä lapsuudenkodissani. Kokoonnumme sisareni kanssa sinne viettämään viikonloppuja ja lomapäiviä.

Miten aiot tarttua uuteen työhösi kuurosokeiden parissa?

— Aluksi tutustun asiakkaisiini. Sitten alkaa ahkera viittomakielen opiskelu. Katson, mitä tulevaisuus tuo tullessaan ja toimin sen mukaan. RK

Kesähuumoria

— Hei Jaakko, oletko saanut kirjeeni?

— Senkö jossa pyydät tuhatta markkaa lainaksi?

— Juuri sen.

— En ole saanut!

• • •

— Isä, anna kymppi!

— En anna, sinähän sait juuri eilen kympin.

— Jos et anna, niin en kerro mitään lihakauppias sanoi äidille.

— Siinä kymppi, anna kuulua!

— No se kysyi, paljonko rouva ottaa paistia viikonlopuksi!

• • •

— Äiti, tänään en mene kouluun.

— Mutta sinähän tiedät, että täytyy mennä.

— Minä en mene! Ne heittelevät liiduilla ja yrittävät kampata!

— Voi hyvä poika, et sinä voi noin vain jäädä kotiin, kahdestakaan syystä. Ensiksikin olet jo 35-vuotias ja toiseksi olet sentään koulun rehtori.

• • •

Vanki kertoi vankilanjohtajalle tulevaisuudensuunnitelmistaan:

— Kun pääsen vapaaksi, avaan kaupan.

— Mutta siihenhän tarvitaan kossoti rahaa!

— Mitä vielä, sorkkarauta vain.

• • •

Hölmölässä luki erään talon ovelta: »Hissi rikki, käyttäkää viereisen talon hissiä.»

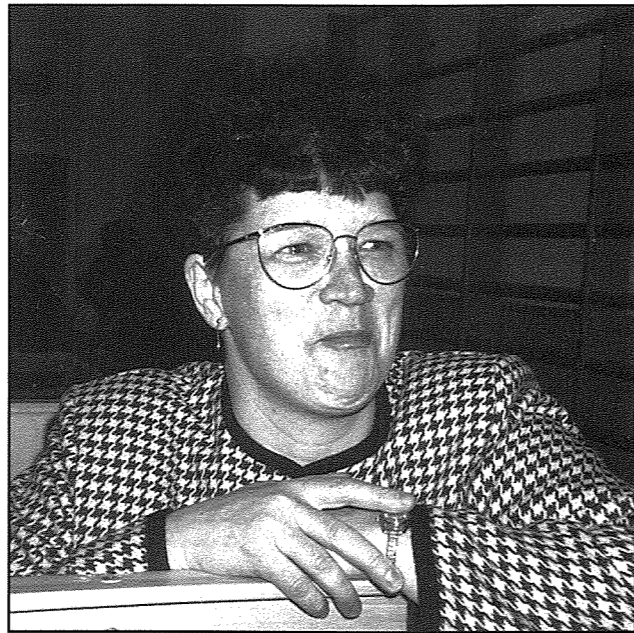
Luottamushenkilöt lähikuvassa

Yhdistyksen hallituksessa on yhdeksän jäsentä. He tekevät tärkeitä päätöksiä koko yhdistyksen puolesta. Mutta keitä he oikeastaan ovat? Mitä nämä luottamushenkilömme ajattelevat tämän maailman menosta? Mitä he ajattelevat työstä yhdistyksen hallituksessa? Esitimme kahdeksan napakkaa, tiukkaa kysymystä jokaiselle.

1. Kuka olet? Nimi, ikä, ammatti.
2. Mitä harrastat?
3. Mitä tämä yhteinen yhdistys merkitsee Sinulle?
4. Milloin tulit hallitukseen? Mitkä ovat Sinun tehtäväsi yhdistyksessä ja hallituksessa?
5. Kerro, mitä ansioita Sinulla on hallituksen jäsenenä?
6. Miten yhdistystoimintaa voisi parantaa? Mitkä asiat ovat erityisen lähellä sydäntäsi?
7. Millainen elämänsäsenne Sinulla on?
8. Mielilauseesi?

Pirkko Aira Helena Virtanen, 41. Ammattini on hieroja-kuntohoitaja.

2. Olen oikea työmyyrä ja luku-toukka. Kävelen paljon, kirjoitan ja tykkään puhua syvällisiä.
3. Yhdistys teettää kovasti töitä. Se antaa mahdollisuuden järkevään toimintaan. Yhdistys antaa

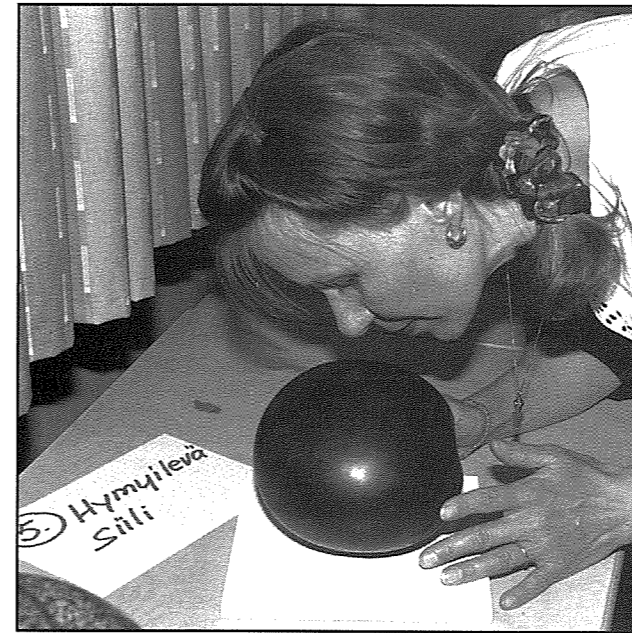
meille elämänlaatua ja sisältöä elämään. Yhdistys on minulle elämäntapa.

4. Olen ollut yhdistyksen puheenjohtaja 6 vuotta.
5. Henkilökohtainen kuntoutus ja kuntoutusmenetelmät ovat minulle tärkeitä asioita. On saatava oma talo, pysyvä paikka kuntoutusta varten sekä henkilökunta sinne.

Olen keskustelujen käynnistäjä. Tulokset ovat yhteistyötä kaikkien kanssa.

6. Olen ikuinen maailmanparantaja. Yhteiskunnassa on paljon asioita, jotka voisivat olla toisin. Asiat eivät tule koskaan valmiiksi. Yhdistys antaa mahdollisuuden puhua. Tosin puhumisen pitäisi alkaa jo kotona, pienistä arkisista asioista. Jos kotona ei suju, niin ei suju muuallakaan.
7. Ajattelen, että kaikkeen on syy. Pitää etsiä selitys, niin ymmärtää ja hyväksyy asiat paremmin.

8. Mielilauseeni: »Sellaista on elämä».

1. **Seija Troyano, 39 v.** Keskkoulu. Työskentelen lasten päiväkodissa.

2. Harrastan liikuntaa, lukemista, ja kasvatan kukkia. Teatteria olen harrastanut vuoden ajan.

3. Yhdistys ajaa asioitamme ja valvoo etujamme. Ilman yhdistystä olisi varmasti orpo olo, emmähän ole kuuroja ja sokeita, vaan nimenomaan kuurosokeita.

4. Olisikohan menossa jo neljäs kausi hallituksen jäsenenä! Aluksi olin varajäsen johtokunnassa, sitten hallituksen jäsen.

5. Se on luottamustoimi, josta tunnen myös vastuuta. Se työ on yhteistyötä, ei niinkään omien ansioiden erittelyä.

6. Koulutus on hyvä pääoma, siihen kannattaa sijoittaa. Tiedotusta tarvitaan myös lisää. Käyn itse puhumassa ja luennoimassa eri paikoissa. Usher-lapset ja heidän perheensä ovat sydämeläni, koska olen mukana tukihenkilötoiminnassa.

7. Olen elämän suhteen utelias. Haluan kokeilla uusia asioita. Ly-

hyesti: »Elämä on ihanaa, kun sen oikein oivaltaa».

8. Mielilauseeni... »Voi että!»

1. **Sari Isaksson, 28 v.** Minulla on ATK-ohjelmoijan koulutus.

2. Lukeminen, laskettelu ja matkailu.

3. Muiden kuulonäkövammaisten kanssa oleminen on kasvatanut minua hyväksymään itseni sellaisena kuin olen. Se on antanut varmuutta ja vahvuutta, että en ole yksin maailmassa.

Oman yhdistyksen perustaminen 20 vuotta sitten oli suuri hyöty ja lahja meille. Asioitamme on hoidettu hyvin ja tehokkaasti niin, että emme tunne olevamme »halveksittuja, tyhmiä vammaisia.» On tärkeää tuntea olevansa tasa-arvoinen muiden kanssa. Niin sanottujen »terveiden» suhtautumisessa vammaisiin on vielä korjaamista.

4. Tulin hallitukseen maaliskuussa 1990.

5. Minulla ei ole ansiolistaa. Jokainen yrittää tehdä parhaansa, että luottamus meihin säilyy.

6. Eteenpäin pitää mennä ja ottaa huomioon taloudellinen tilanne ja ajan ilmiöt, haasteet. Tällä hetkellä pyörivät mielessäni nuorten tilanne ja heidän tulevaisuutensa.

7. Olen optimistinen taistelija, sellainen, joka ei helposti anna periksi vastoinkäymisissä. Kunniä »erittäin hyvästä itsetunnosta» kuuluu perheelleni, joka ei koskaan pitänyt minua vammaisena vaan ihmisenä.

8. »Älä luovuta, taistele.» ➤

1. **Marja-Leena Avila**, 34 v. Olen kuurosokeiden ADL-ohjaaja sekä DiaLogos-kurssien ohjaaja vuodesta -88.
2. Kaksi vilkasta, kuulonäkövammaista lastani. Lapset ovat suuri haaste yhdistyksen toiminnassa.
3. Yhteenkuuluvuuden tunne on minulle tärkein, olla mukana kuurosokeiden kanssa yhdistystoiminnassa.
4. Asun kuurosokeiden yhdistyksen omistamassa palvelutalossa Tampereen Hervannassa ja senvuoksi toimin edustajana hallituksessa. Olen ollut hallituksen jäsen 12 vuotta.
5. Minulla on haaveeni, että joskus perustetaan Suomen Usherlasten Tuki ry.
6. Huomaan omia puutteitani ja avuttomuuteni, koska olen kuurosokea. Senvuoksi istun hallituksessa miettimässä, miten kuurosokean elämän oloja voisi parantaa.
7. Suhtaudun myönteisesti elämään. Uskon, että vammaisten asiat muuttuvat tulevaisuudessa paremmaksi. Onhan meillä laki turvanamme.
8. »Elämä on ihanaa, kun sen oikein oivaltaa».

1. **Raimo Korpela**, 49 v. Olen luonnontieteiden kandidaatti, entinen matematiikan ja fysiikan opettaja, nykyisin eläkeläinen.
2. Liikuntaa, shakkia, kirjallisuutta, matkustelua ja musiikkia.
3. Tällä hetkellä työtä ja ajattelemisen aihetta. Voin yrittää parantaa kuurosokeiden asioita. Yhdistys valvoo kuurosokeiden etuja ja auttaa kuurosokeita saamaan yhteiskunnalta ne palvelut ja edut, jotka heille kuuluvat.
4. Olen ollut hallituksessa nyt 1 v 4 kk. Tulin hallituksen jäseneksi 1991 ja vedin Helsingin kerhoa 1990—91. Shakkikerhon vetäjä vuodesta 1991.
5. Tähän olen esteellinen vastaamaan. Sitä on kysyttävä muilta hallituksen jäseniltä.
6. Minua huolestuttaa niiden kuurosokeiden asema, jotka ovat menettäneet näkönsä täysin. Joiltakin puuttuu jopa tulkin käyttöoikeus. He ovat lähes umpiossa kotiympäristössään ja pääsevät kosketuksiin ulkomailman kanssa vain toisen ihmisen avulla.
7. Elämä on ihana iloineen ja murheineen. Itse olen pohjimiltani iloinen ja lasken leikkiä. Murheellinen olen siksi, että kuurosokeiden parissa työskentelee henkilöitä (ei välttämättä yhdistyksen työntekijöitä), joiden tärkein vaikutin näyttää olevan pelkästään oman edun tavoittelu kuurosokeiden kustannuksella.
8. »Ei välttämättä.» LT.

1. **Jaana Aro**, 51 v. Kauppatieteiden kandidaatti, erityisopettaja, rehtori.
2. Kirjallisuus.
3. Pysyn ajan tasalla kuurosokeiden asioista, saan paljon hyödyllistä tietoa, voin vaikuttaa kehitykseen. Ilman yhdistystä kuurosokeiden asiat olisivat paljon huonommin. Yhdistys on tehnyt suuren työn kuurosokeiden elämän parantamisessa. Se on elintärkeä etujen valvoja myös tulevaisuudessa.
4. Olen ollut hallituksessa 9 vuotta.
5. Annan asiantuntija-apua mm. koulutusasioissa.
6. Voisiko yhdistystoimintaa kehittää paikallisesti? Entä yhteistyö kuurojen järjestöjen kanssa?
7. Suuret asiat elämässä ovat oikeudenmukaisia. Aurinko paistaa kaikille. Vesi maistuu janoiselle, ruoka nälkäiselle, uni väsyneelle. Kaikkien on synnyttävä ja kerran kuoltava.
8. »Luja tahto vie läpi vaikka harmaan kiven». (Aleksis Kivi).

1. **Pekka Juusola**, 50 vuotta. Ammattini on työnopastaja, olen ollut eläkkeellä vuodesta -84.
2. Lenkkeily ja lukeminen; eniten luen romaaneja, historiaa ja tähtitieteellistä kirjallisuutta. Kirjoittelen pikku juttuja.
3. Yhdistys on ollut hyödyllinen: olen oppinut sen kautta suhtautumaan oikealla tavalla kuuloni ja näköni heikkenemiseen. Jos yhdistystä ei olisi, niin asiantuntemus kuurosokeudesta olisi hajallaan muissa suurissa liitoissa (kuulon- ja näkövammaisten liitot). Nyt meillä on päätäntävalta omista asioistamme.
4. Hallituksen varajäsen ja varsinainen jäsen 4 vuotta ja Oulun Kuurosokeiden kerhon vetäjä.
5. Omia aloitteitani on esimerkiksi kerhojen toiminta-avustukset. On muistettava, että hyviä päätöksiä syntyy vain silloin, kun hallitus keskustelee ja löytää yhteisen, tyydyttävän ratkaisun.
6. Viittomakielen järjestäminen niin työntekijöille kuin jäsenkunnallekin. Tiedottamisessa on kehittämisen varaa ainakin heille, jotka ovat heikoimmassa asemassa, eli vain viittomakielen ja pistekirjoituksen varassa.
7. Yritän nähdä asioiden valoisat puolet, mutta en silti unohda, että kaikki ei voi olla pelkkää aurinkoa.
8. »Suomi on paras paikka suomalaisille.»

Hallituksen esittely jatkuu seuraavassa numerossamme.

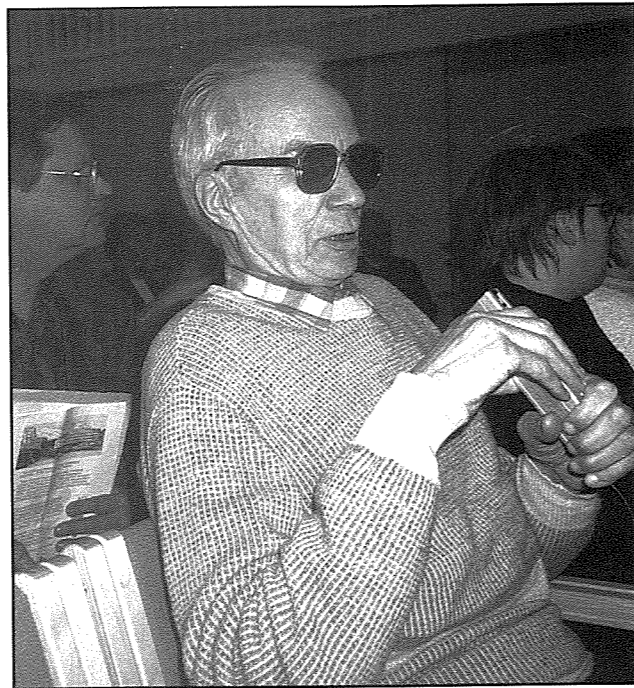
Kokousväki otti kantaa:

Hyvä vuosikokous herätti ajatuksia

Kerrankin väki sai puhua suunsa puhtaaksi. Oli hyvä, että jokainen voi sanoa mielipiteensä. Kuvat kertokoot tunnelmista!

— Me tässä yhdessä syödä napostellaan. Rauno Koskinen vieressään ystävä ja tukihenkilö Leena. — Rauno on kovin innostunut ottamaan osaa kaikkiin tapahtumiin. En voi sanoa ei. Lähden mukaan tukihenkilöksi, Leena kertoo.

— Kuljetuspalveluiden saaminen on tosi hankalaa. Vaimoni ja minä täytimme 32 eri paperia — tuloksena oli sitten 8 edestakaista matkaa molemmille.

— Miksi meidät oli siirretty vanhustalouden puolelle. Täysin vieras ihminen käsitteli asioitamme. Ajattelikohan se, että kyllä nuo vammaiset joutavat olemaan kotonaan!

Älkää tyytykö, jos teitä kohdellaan huonosti. Valittakaa ja vaatiakaa päätökset paperilla. Näin tuumi Risto Ruusunen.

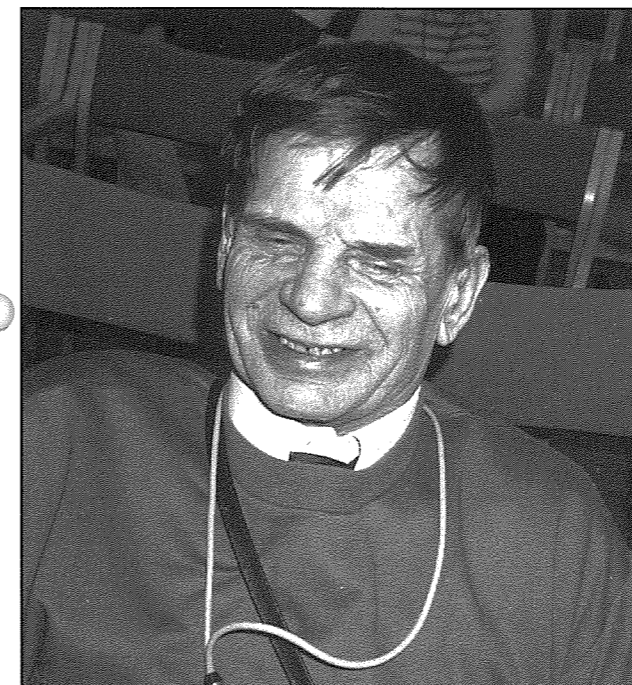

Kalevi Kuikamäellä on ongelmia DiaLogoksen kanssa.

— Yritin itse korjata konettani, mutta en saanut sitä kuntoon, hän valitti.

— Minä vaan kysyn, miksi kaikki hallituksen jäsenet eivät ole mukana kokouksissa? Minun mielestäni henkilön pitäisi olla kokouksissa, kun kerran jäseneksi rupeaa, sanoo Merja Rouhiainen.

— Miksi Yhdistys ei tee työtä urheilun hyväksi. Enemmän urheilutoimintaa, toivoo Ahti Myyrä.

— Ai, että miten kuurosokea erottuu liikenteessä. Valkoinen keppi ei riitä. No pannaan vilkkuvalo pään päälle, niin ainakin erotumme, vitsaili Vieno Hyttinen.

— Ei ole lehdet entisellään. Aikaisemmin lehdet kirjoittivat enemmän hallituksen asioista. Minä haluan tietää, mitä hallitus tekee, vaati Ossi Rajala. LT

Tuliko kielteinen päätös?

Meillä on oikeus saada palveluita ja tukea monen eri lain perusteella. Moni laki on puitelaki: sanotaan, mitä pitää järjestää, mutta millaisin perustein? Kunta voi tehdä asiasta kirjalliset ohjeet asiakkaalle. Eri kunnat myöntävät palveluita eri tavoin. Myös Kelan päätökset ovat erilaisia.

Tarkkana paperin kanssa

Tee anomus kirjallisesti. Saat silloin myös kirjallisen päätöksen. Päätöksessä pitää näkyä, millaisin perustein asia on käsitelty. Jos hakemus on hylätty, ota selvää, miksi se on hylätty.

Tee valitus

Paperissa näkyy, voiko asiasta tehdä valituksen. Siinä sanotaan

myös, mihin, miten ja missä ajassa valitus pitää tehdä. Lue paperi huolellisesti. Kysy alue-sihteeriltäsi ne asiat, joita et ymmärrä.

Sinulla on oikeus muutoksen hakemiseen. Silloin väärä päätös voidaan korjata.

Mieti tarkoin, mitä selvityksiä ja lausuntoja tarvitset asiasi tueksi. Vanhoja papereita ei kannata lähettää.

Anna tietoa yhdistykselle

Yhdistys tekee työtä, jotta kuurosokeiden edut paranevat. Meidän on tärkeää tietää, minkälainen asema sinulla on omassa kunnassasi. Lähettäkää keskustuimistoon tietoa, minkälaisia päätöksiä sinun kunnassasi on tehty. Miten Kela on suhtautunut hakemuksiinne? Mitä sairaalat sanovat apuvälineistä? Kertokaa, silloin tiedämme, miten jäsenkuntaa on kohdeltu tässä »puitelakien viidakossa».

Vaikeavammaisuus — määritelmä on epäselvä. Kuurosokeus on harvinainen vamma. Päätäjät tapaavat harvoin meitä henkilökohtaisesti. Vamman haittoja on vaikea kertoa paperilla.

Jos saat kielteisen päätöksen, valita. Tai tee uusi anomus ja perustele se tarkemmin.

**Hyvää kesää
Terveisin
Pirkko**

Pakinaa kirjoitus-tulkkauksesta

Meitä kuurosokeita on monenlaisia! Olin 6.—8. 4. Tuusulan Onnelassa selkokieltä oppimassa. Siellä oli meitä monenlaista kurssilaista. Ne, jotka vielä kuuluivat, mutta eivät nähneet, olivat vähän ihmeissään, kun heidän sokeainkirjoituskoneensa äänen rinnalla raksutti ihan toisen ääninen kone. Tulkkini oli kuuroutuneiden tulkki-sihteeriksi Sirpa Laurén Helsingistä. Hän oli tuonut tietokoneen kirjoitus- ja näyttö-osat kurssille. Ei tarvinnut koko aikaa käsin kirjoittaa. Kuuloni on mennyt, mutta näen vielä läheltä lukea ja kirjoittaa. Viiton huonosti vielä ja tarvitsin siis kirjoitustulkin. Kurssi oli hyvä mielestäni, mutta se tietokoneen tulkkaus ei ollut. Siinä näyttöpäätteessä oli niin silmiä rasittavat, hehkuvan väriset kirjaimet, eivätkä ne tulleet samaa tahtia ruutuun kuin tekstipuhelimeen tulevat! Koko lause saattoi joskus ihan hävitäkin näkyvistä. Hermostuin sen kanssa ja Sirpa joutui aina välillä kirjoittamaan paperille asiat. Päätimme, että seuraavan kerran otan kurssille oman tekstipuhelinosaani, ne ainakin sopii silmilleni. Oli se muuten mukava ja hyvä kurssi. Kiitos vetäjille!

Hilkka Nieminen, Tampere

Vammainen uskonnon uhriko?

Olin jäänyt 33-vuotiaana eläkkeelle, nuoresta iästä huolimatta. Tutustuin henkilöön, joka hyvin vahvasti toi uskontoa julki. Hän ihmetteli, kuinka voi olla mahdollista, että olin tässä kunnossa ja että sairauteni ennuste oli vielä paheneva. Hän lausui ääneen sanat, että »ei kait sinun uskossasi vaan ole vikaa, kun et voi parantua». »Kuule, kyllä sinä varmasti parant, kun me vaan rukoillaan ja että sinä tulet ihan kunnolla uskoon. Me viedään sinut parantumiskoukseen, niin sinun ei tarvitse enää asiasta kärsiä.»

Miten pahalta nuo lauseet kuulostivat. Aloin tosiaan miettiä, että onko minun uskossani jotain vikaa. Vietin monia unettomia öitä asian takia. Lopuksi käskin ystäväni apuun, että saimme tuon uskonnon julistajan pois kimpustani.

Huolestuttaa ajatus, että kuinka paljon tällaista ns. henkistä väkivaltaa, käytetään meitä vammaisia kohtaan. Meillä on oikeus olla vammaisia. Mutta on valitettavaa, kun **tuntuu, että terveiden pariin ei kelpaa, ennenkuin on vammat poistettu.**

Marja-Leena Roponen

Kerhojen kannustaminen omatoimisuuteen

Kuurosokeiden kerhoja toimii jo kaikissa keskussairaalaapiireissä, joillakin alueilla useampiakin. Kerho antaa kuurosokeille virikkeitä ja toimintaa.

Kerhojen ohjelman tekevät kerholaiset yhdessä. Tämän vuoksi on tärkeää, että jokainen kerholainen ilmaisee oman mielipiteensä. Jokainen kertoo toiveensa silloin, kun kerhon tavoitteita suunnitellaan ja toteutetaan.

Jos kerhonvetäjä joutuu yksin tekemään päätöksiä ja ratkaisuja, eikä saa tukea muilta kerholaisilta, hän on hyvin nopeasti ylityöllistetty. Hän väsyä hoitamaan tehokkaasti kerhon vetäjän tehtävää. Kerholaisten pitäisi pyrkiä myös itse järjestämään kerhomatkat, hankkimaan kerhossa tarvittava henkilökohtainen tulkki tai avustaja ja ilmoittautumaan määräaikaan mennessä.

Jos kuurosokea ei pysty suorittamaan jostakin tehtävästä, hän saa varmasti tukea ja apua kerhonvetäjiltä ja omalta aluesihteeriltä.

Yhdessä me pyrimme vireämpään kerhotoimintaan, toinen toistaan kannustaen.

Heikki Paatelainen

Viittomakieli on iloinen asia

Jyväskylässä haluttiin kehittää viittomakielen taitoja. Perustettiin kerho, jossa opetellaan uusia viittomamerkkejä, tutustutaan toistemme käyttämiin merkkeihin ja samalla vietetään aikaa yhdessä viittomakielen kanssa. Kerhossa kokoontuu 6 kuurosokeaa, jotka käyttävät viittomakieltä. Neljälle viitotaan kädestä käteen ja kahdelle ilmaan. Kaikki osaavat jo viittoa, mutta aina on kehittämisen varaa. Samalla voi keskustella maailman muuttumisesta, esimerkiksi pankkiasioista tai tutustua uusiin hedelmiin.

Kerho on kokoontunut kevään aikana 6 kertaa. Kokemukset ovat myönteisiä. Syksyllä aiomme kokeilla samantyylistä pistekirjoituksen kerhoa. Toivottavasti onnistumme.

Ritva Rouvinen

Hiljaisuuden ajatuksia

*Elämä on kuin näytelmä.
Siinä juuri minä sain pääosan.
Toiset ihmiset siinä sivuosia
saavat.
Voi miten suuri seikkailu siitä
tulla voi.*

*On iloa, surua,
mutta kaikki yhtä tärkeitä ovat.
Päivät, erilaiset ovat aina
rikkaus.*

*Katson ulos ikkunastain.
Siellä kevät tekee tuloaan.
Linnut laulaa, luonto herää.
Heräisinkö minäkin elämään.*

*Voinko aukaista silmäni
näkemään
elämisen ihanuuden kaikessa
kurjuudessaan.
Jos ei huonoja päiviä ois,
en myöskään iloa kokea voi.
Niin jaksan mä matkaani jatkaa
ja kohdata huomisen.
Tervetuloa kevät!*

Marja-Leena Roponen

Vallankumous

Usherin syndrooma!
Tuosta sanasta tuli vahvasti hallitseva tekijä elämäni moneksi vuodeksi. Liian moneksi, näin jälkeinpäin ajatellen. Se hallitsi ajatuksiani, tekojani, rajoitti kaikkea. Kaikessa se halusi vedota itseensä, muistuttaa ole-massaolostaan. Se näkyi, kuului ja tuntui, halusi mielellään esittää vahvaa pää-osaa...

Lopulta sen hallitsevaan muotoon oli pakko joko alistua tai tehdä todella jotakin.

Minä ryhdyin »kapinalliseen vallankumoukseen». Usherin syndrooma sai luvan seurata mukana, mutta ei enää määrätä elämäni.

Se oli vapauttavaa!
Nyt uskallan taas elää täysillä. Uskallan rohkeasti kokeilla ja yrittää uutta; opiskella, kehittää itseäni, päästä eteenpäin. En ole enää ahdistavassa kahleissa.

Uskon, että tällainen vallankumous tekisi hyvää muillekin. Liian usein ja liian helposti annamme periksi, alistumme. Omasta itsestämme voi löytyä yllättäviä voimavaroja isoonkin muutokseen.

Lähde rohkeasti yrittämään ja kokeilemaan.

Aloita vaikka opiskelemalla jotakin ihan uutta, se tuo sisältöä ja vaihtelua elämään.

Onnea matkaan!

Seija Troyano

Kesänovelli:

Ensirakkautta

Riikka ja Anne olivat 20-vuotiaita sisaruksia. Riikka opiskeli yliopistossa ja Anne oli juuri aloittanut opiskelunsa kokkikoulussa. Eräänä kevätpäivänä Riikka vei nuoremman sisarensa yliopistoon, jotta Anne saisi tutustua yliopiston »meininkiin». Siellä heidän ollessaan Riikka jätti Annen vain hetkeksi yksin. Anne törmäsi opiskelijapoikaan, joka kiireissään oli juossut päin Annea.

— Anteeksi kauheasti, minun vikani, minun vikani, poika änkytti ja katseli silmät pyöreinä Annea.

— Ei se mitään, Anne hymyili.

— Oletko sinä niitä uusia tutkijoita? Poika kysyi.

— En.

— Oletko sitten uusi luonnontieteiden opiskelija?

— En. En ole edes täältä.

— Oletko sinä sitten toisesta yliopistosta?

— En, tulen kokkikoulusta.

— Ai jaa! Olen hulluna gastro-

nomeihin, poika hoki punaisena.

— En ole gastronomi, olen kokki!

— Gastronomi tarkoittaa, että on taitava ruoanlaittaja.

Riikka tuli paikalle.

— Hei Heimo! Riikka sanoi.

Anneen törmäyksen pojan nimi oli Heimo.

— Hei hei, lähdetään Riikka, Anne sanoi vihaisena.

Kun he olivat illalla kotona, Anne sanoi: — Ihan hoopo tuo Heimo, änkyttää ja viisastelee.

— Hänestä tulee lääkäri. Hän on varmaan rakastunut sinuun, kun änkytti. Hän sanoi minulle, että haluaisi tavata uudestaan sinut, Anne.

— Minä en halua nähdä enää Heimoa.

— Mikset? Hän on viisas.

— Ei viisas, vaan viisastelija.

Riikka suostutteli Annea, kunnes Anne suostui tapaamaan Heimon. Seuraavana päivänä Anne tapasi hänet. Heimo toi Annelle sovinnon merkiksi tekokukkia.

— Tekokukkia? Anne ihmetteli.

— Anemone nemorosa, Heimo sanoi.

— Mitä?

— Suomeksi: valkovuokkoja, Heimo kertoi.

Heimo pyysi anteeksi, että oli sanonut Annea gastronomiksi ja päätti sanoa Annea vain kokiksi. Illalla kotona Riikka kyseli, oliko Heimo pyytännyt anteeksi. Anne vastasi: — Kyllä. Ja huomenna hän haluaa taas tavata minut. Hän on ihan avuton.

— Mutta älykäs! Riikka sanoi.

— Haluan seurustella miehen, en tietosanakirjan kanssa.

Koko loppukevään Anne tapasi Heimoa. Anne ei pitänyt erikoisemmin Heimosta, koska Heimo oli hyvin heikon näköinen. Silmälasit tekivät hänestä vielä heikomman näköisen.

Eräänä toukokuun päivänä, kun Anne ja Heimo kävelivät kadulla, heitä vastaan tuli röyhkeä nuorimies, joka oli humalassa.

— Heimo varmaan juoksee karakuun, Anne ajatteli.

Mutta Annen suureksi ihmeeksi Heikko-Heimo otti miestä kädestä kiinni, talutti tämän noin vain kadun toiselle puolelle. Sinne mies jäi tokkurassa ihmettelämään. Anne katseli silmät pyöreinä.

— Minä haluan kävellä, en katsella humalaisia, Heimo selitti vaatimattomasti.

— Mistä olet saanut tuollaiset voimat? Anne kysyi Heimolta.

— Minä harrastan itsepuolustusta, Heimo sanoi arasti.

— Olet siis sekä hyvin viisas, että voimakas. Mikset ole kertonut minulle, että harrastat itsepuolustusta?

— Koska ajattelin, että naurat minulle aivan samalla tavalla, kuin yliopiston tutkijaryhmän työt.

Anne tuli hyvin tyytyväiseksi. Hän huomasi, että Heimo ei ollut mikään tahansa vetelys.

— Olet toiminnan mies! Anne nauroi.

Kevät kului ja kesäkin kului. Syksyllä Heimo keräsi kaiken rohkeutensa ja sydäntalvella hän rohkeasti kysyi Annelta, suostuisiko Anne menemään hänen kanssaan kihloihin. Anne ei kieltäytynyt.

— Täytyyhän sinulla olla joku, joka tekee sinulle ruokaa, Anne nauroi.

Heimo oli nimittäin huono kokki. Heimo ei edes tiennyt, minkälainen on perunankuorimaveitsi. Syksyllä Heimo ja Anne kihlauivat. Seuraavan vuoden keväällä oli Heimo taas rohkaistunut ja kysyi arasti, haluaisiko Anne hänen vaimokseen. Anne suostui jälleen. He kun sattuivat jo rakastamaan toisiaan. Kauniissa toukokuussa soivat häkellot Anne-ennakkoluuloiselle ja Heimo-heikolle. Ja kuten kaikki tarinat, tämäkin päättyy suudelman, joka sinetöi heidän onnensa.

Mikaela

Kesäyö

Yö on nyt lyhyt
hämärä pian häipyi!
Nouse ja riennä
jo syliin kesäisen yön!

Siellä kukkaset kesää
nyt tuoksuu.
Näet rantojaan peilaavan
järvien vyön!

Yö on niin lyhyt.
Pian jo aurinko nousee.
Kattaen valollaan kaiken...
Ihmiset, — arkisen työn!

Nauti kesästä, elä kesäyössä!
Pian jo aika on mennyt.
Pohjolan kauniin ja
lyhyen kesäyön.

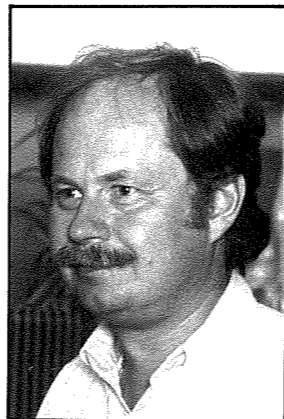
Hilikka Nieminen

Kysy lääkäriltä

Dosentti Lea Hyvärinen ja dosentti Martti Sorri ovat Suomen Kuurosokeat ry:n asiantuntijalääkärit. Kysy kuulon ja näön asioista. Kirjoita tai soita Tuntosarven toimittukseen ja kerro mitä haluat kysyä. Lea vastaa silmiä koskeviin kysymyksiin ja Martti korvia koskeviin kysymyksiin.

Lea Hyvärinen

Martti Sorri

Olemattomat äänet

Haluaisin, että kiinnitettäisiin huomiota ns. olemattomiin ääniin. Muistan kuinka olin peloisani muutama vuosi sitten näistä äänistä.

Menessäni nukkumaan ne alkoivat kuulua, ihan kuin olisi jäänyt radio tai tv auki. Monta kertaa kävin tarkastamassa onko mikään laite jäänyt auki. Laitteita ei ollut auki, mutta äänet vaan jatkuivat, kun yritin nukkua. Oli kuin urheiluselostaja olisi ollut äänessä. Sama asia saattoi toistua aamulla, kuitenkin oli aikoja jolloin en kuullut ääniä. Pelkäsin että olen tulossa hulluksi. En uskaltanut asiasta kenellekään puhua ennenkuin vuosien päästä. Oli helpottavaa kun sai tietää, että tämä on normaalia silloin kun kuulo laskee. Asiasta olisi hyvä silloin tällöin kirjoittaa, ettei tällaisia pelkotiiloja pääsisi kenellekään syntymään.

Mitähän vastaisi tämä meidän korvalääkärimme näistä olemattomista äänistä?

Marja-Leena Roponen

Martti Sorri vastaa:

— Moni ihminen on huomannut, että toisessa tai molemmissa korvissa kuuluu »ääniä». Joskus ääni voi olla myös pään sisällä. Nämä äänet liittyvät usein kuulon menetykseen tai kuulon heikkenemiseen. Tällaisessa tilanteessa ihminen pelkää jopa mielenterveyden häiriöitä. Kysyjä kirjoittaa juuri tällaisista asioista. Monet potilaat voivat pelätä myös sitä, että heillä on vakava aivosairaus tai päässä on kasvain.

Lääkärin pitää tehdä aina perusteellinen tutkimus. Näin voidaan olla varmoja, että henkilöllä ei ole mitään vakavaa sairautta.

Tutkimus pitää tehdä, vaikka korvien »outoja ääniä» on vaikea hoitaa.

Tärkein hoito on se, että lääkäri selittää potilaalleen asiat. Hän kertoo myös, että tilanne on vaaraton.

Korvan ääni voi olla mitä vain. Se voi liittyä kuulovikaan, jota ei voi hoitaa. Korvan soimisen poistaminenkin voi olla siksi hyvin vaikeaa.

Kallen junamatka

— Hei, Masi on tullut, huudahti Vaasan VR:n lehtimyyjä. Hän tuli kioskistaan Kallen perään, vaikka luukulla oli toinen asiakas.

— Sotilastiedettä voi hyvin opiskella junamatkalla, tuumasi Kalle ja osti uuden Masi-lehden.

Matka Vaasasta Seinäjoelle ei tuottanut pulmia. Junanvaihto Seinäjoella oli Kallelle tuttu asia. Junavaunun eteisessä oli rouva, joka hätäili: — Tältä raiteelta on pitkä matka raiteelle 1. josta juna lähtee jo 5 minuutin päästä.

— Eipä hätää, Kalle lohdutteli. Näin perjantaisin se juna lähtee raiteelta 3, siis aivan meidän vierestämme. Juna on niin pitkä, ettei se mahdu raiteelle 1.

Kun junamme saapui asemalle, niin siinähan jatkojuna odotti saman laiturin vieressä, meitä vastapäätä. Näin kertoi myös Seinäjoen raideaikataulu, joka oli Kallen taskussa. Kallella ei ollut Riihimäen raideaikataulua. Kalle nosti korvansa konduktöörin suun korkeudelle jatkojunassa ja kysyi raiteista.

— Tullaan ykköselle ja jatko ykköseltä tämän junan jälkeen.

Riihimäellä Kalle tunsu, että joku tarttui hänen kyynärpäähänsä.

— Saanko minä opastaa, kysyi kaunis nuori nainen, joka tuli Kallen vaunusta. — Kiitos. Minne asti matkustatte? Minulla on lippu Keravalle.

— Järvenpään, kolme asemaa ennen Keravaa, tyttö vastasi.

— Kumpi asema on lähempänä Onnelaa?

— Luulen, että Järvenpää.

Istuimme paikallisjunassa. Oppaani kertoi, että hänen isänsä oli näkövammautunut vuosi sitten. Kalle jäi junasta oppaansa kanssa Järvenpäässä. Tyttö opasti hänet taksiasemalle. Kalle kysyi: — Saanko kiittää sinua kuurosokeiden tapaan?

Hän kietoi kätensä tytön kaulan ympäri ja — moiskis!

Kalle

Kesäretki Korkeasaareen

Korkeasaaren eläintarhan turistikausi alkaa kesäkuussa. Kesän aikana Korkeasaareessa käy noin 200 000 vierasta.

Eläintarha on perustettu vuonna 1889. Kolme vuotta sitten se täytti 100 vuotta. Sen omistaa Helsingin kaupunki.

Eläintarha on uudistunut viimeisten vuosien aikana. Sinne on hankittu uusia eläinlajeja. Ryhmät voivat tilata oppaan, joka kertoo eläimistä ja niiden tavoista. Viittojen ja opastetaulujen avulla saarella on helppo liikkua. Vanha ravintola on remontoitu.

Lehtori Kirsti Arino on työskennellyt Korkeasaareessa noin puoli vuotta.

— Täällä on nyt 624 eläintä ja 115 eläinlajia. Tehtävämme on kertoa eläimistä yleisölle. Eläintarhojen tehtäviin kuuluvat myös luonnonsuojelu-valistus, tutkimustyö ja uhanalaisten eläinlajien suojelu. Korkeasaareessa on toistakymmentä uhanalaista eläinlajia.

Eläimet ovat kiehtovia

Korkeasaareessa on lintuja, kisa-eläimiä, sorkkaeläimiä, jyrsi-

jöitä, ja tuttuja kotimaisia eläimiä. Apinatalossa on mukava seurata paviaanien ja marakattien leikkejä. Karhujen ja hylkeiden luo saattaa »unohtua» tunti-kausiksi.

Akvaariot ovat tämän kevään uutuuksia. Auditorion tiloissa voi katsella meri-akvaariosta koralliriutan elämää. Siellä on myös makean veden akvaario. Vedenalaista elämää voi myös katsella filmiltä, joka pyörii auditoriossa. Filmi kestää 7 minuuttia ja se kertoo Amazonin kalastajista.

Miten eläimiä hoidetaan?

Eläimistä huolehtivat eläintenhoitajat sekä joukko asiantuntijoita, mm. eläinlääkäri. Hoito on pääasiassa ruokkimista ja siivousta. Jokaisella eläinlajilla on oma ruokalista.

Saarella on päivystys ympäri vuorokauden. Eläimet rokotetaan tauteja vastaan ja niille annetaan säännöllisesti vitamiineja ja hivenaineita.

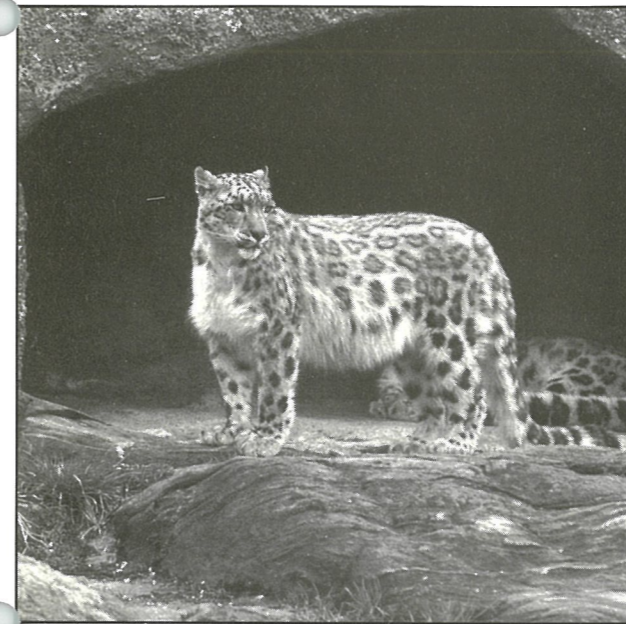
Syntymä ja kuolema — eläintarhan arkipäivää

Kirsti kertoi, että eläintarhaan on tullut monia uusia asukkaita kevään aikana.

Vapun aattona tiikeri synnytti terveeseen urospennun.

Seepra.

Lumileopardi.

Hoitajat huolehtivat, että eläimet viihtyvät ja pysyvät hyväkuntoisina. Niiden olot pyritään järjestämään mahdollisimman samanlaisiksi, kuin luonnossa.

Viikkoa myöhemmin jakki-emo synnytti pirteän vastikan. Myös harjalampaalle ja alppikauriille on syntynyt pikkuvasoja.

Lintutalossa on kevään aikana kuoriutunut kaksi kotkan poikasta. Vaippapaviaani-emo synnytti poikasen 15. päivänä toukokuuta.

Kesken Kirstin haastattelun saimme surullisen tiedon apinatalinnasta. Eläimiä hoitava Pertti Pöllänen kertoi, että viiden päivän ikäinen vaippa-paviaanin poikanen oli loukannut kätensä. Käsi oli vioittunut niin pahasti, että eläinlääkäri joutui lopettamaan poikasen.

»Huomenna mennään Korkeasaareen!»

Kesäaikana, touko-syyskuussa Korkeasaari on auki yleisölle joka päivä klo 10.00—20.00. Talvi-kuukausina saarella voi olla kello 16.00 saakka.

Vesibussit lähtevät puolen tunnin välein Kauppatorin ja Hakaniementorin rannasta. Vesibussit kulkevat toukokuun alusta syyskuun loppuun.

Korkeasaareen pääsee myös sillan kautta Mustikkamaalta, Itä-Helsingistä. Keskustasta pitää ensin matkustaa Kulosaareen. Pääset sinne metrolla tai bussilla, joka kulkee itäväylää pitkin. Kulosaaresta on pieni kävely-matka Mustikkamaan kautta Korkeasaaren sillalle. Syksyllä ja talvella saareen pääsee vain sillan kautta. — RK

Hyppääminen laskuvarjolla ei tunnu putoamiselta

Markku Heilimo harrastaa laskuvarjohyppyä. — Hyppääminen laskuvarjolla ei tunnu putoamiselta, hän sanoo. Vaikka hyppy kestää vain muutamia kymmeniä sekunteja, ehtii ilmassa tehdä paljon.

Markku Heilimo hyppäsi lentokoneesta laskuvarjolla ensimmäisen kerran vuonna 1970. — Kaverit harrastivat laskuvarjohyppyä. Minäkin halusin kokeilla, hän kertoo.

Markku kuuluu Suomen laskuvarjokerhoon, joka toimii Malmin lentoasemalla Helsingissä. Kerholla on oma lentokone, johon

mahtuu 26 henkilöä. Vuosittain laskuvarjohyppyä harrastetaan Suomessa huhtikuusta lokakuuhun. Talvella on liian kylmä hypätä.

Laskuvarjohyppääjät pukeutuvat haalariin, joka suojaa tuulelta. Hyppääjällä on myös käsineet ja päähine. — Korkealla ilmassa on aina kylmä, Markku kertoo.

Laskuvarjo on hyppääjän selässä. Jokaisella hyppääjällä on kaksi varjoa. Jos ensimmäinen varjo ei aukea, hyppääjä avaa varavarjon. — Jompi kumpi varjo aukeaa aina, Markku sanoo.

Lentokone kuljettaa hyppääjät ilmaan. Aloittelijat hyppäävät kilometrin korkeudesta. Vähitellen he voivat hypätä korkeammalta. Kuviohyppääjät hyppäävät kolmen kilometrin korkeudesta.

Hyppääjä avaa laskuvarjon ilmassa, kun hän on 800 metrin

Laskuvarjolla ilmojen halki.

päässä maasta. Hyppääjällä on mittari, joka näyttää korkeuden. Hän voi myös käyttää hälytintä. Hälytin kiinnitetään päähineeseen. Se alkaa soida, kun hyppääjän täytyy avata laskuvarjo.

Hyppääjät voivat harrastaa laskuvarjohypyn eri lajeja. Kuviohyppässä monta hyppääjää hyppää yhtä aikaa ja tekee yhdessä kuvioita ilmassa. Tarkkuushyppässä hyppääjä yrittää hypätä maali-alueelle, joka piirretään maahan. Taitohyppässä hyppääjä tekee käännöksiä ja takavoltteja. Takavoltissa hän pyörähtää ympäri takakautta.

Näkövammaiset ja kuulovammaiset voivat myös hypätä

Kuka tahansa voi harrastaa laskuvarjohyppyä. — Hyppääjän pitää vain olla terve, Markku sanoo. — Ja hyppääjän pitää olla vähintään 15-vuotias.

Myös näkövammaiset ja kuulovammaiset voivat hypätä laskuvarjolla. Heille sopii tandemhyppy. Tandemissa on kaksi hyppääjää. Toinen hyppääjä on matkustaja. Hänet kiinnitetään varsinaisen hyppääjän laskuvarjoon. — Näkövammaiset ovat nauttineet hyppäämisestä, Markku kertoo.

— Laskuvarjohyppässä on hauskin se, mitä hyppääjä ehtii tehdä laskun aikana, Markku sanoo.

Johanna Hytönen

Pidä puolesi

Olen opiskellut englannin kieltä ja tulkki on avustanut minua. Oma tulkkini ei yhden kevätkauden aikana päässyt mukaani työväenopistoon. Kun sain tietää sen, niin seuraavana aamuna soitin Tulkkipalveluun. Ilmoitin ne kolme maanantaita, jolloin tarvitsen tulkin. Minulle luvattiin etsiä tulkkia. Niinhän tapa on. Läheni se ensimmäinen maanantai. Onneksi soitin aamulla ja tarkistin, kuka on tulkkini. Minulle vastattiin tekstipuhelimeen: ei ole löytynyt tulkkia. Jäin aivan sanattomaksi, koska olin tilannut tulkin jo kolme viikkoa aikaisemmin. Kiitin kohteliaasti ja lopetin puhelun. Päätin mennä kuitenkin, jotta opettajani näkisi, miten avuton olen ilman tulkkia.

Kului 7 minuuttia. Tavallinen puhelun soi ja mieheni Pekka oli puhelimessa. Tulkki oli löytynyt. Ihmettelin, miksi tulkkia ei löytynyt vaikka tilasin sen viikkoja aikaisemmin. Minulle sanottiin, että voin jatkaa opiskelua, tulkkitunteja saa opiskelua varten, enemmänkin kuin nuo 240 tuntia.

Opiskelkaa ihmiset. Kyllä tulkin saa kun vain on sitkeä. Olisi muuten hyvä asia, että yhdistyksellä olisi oma tulkki, jonka voisi saada nopeasti. Tulkin pitää olla kielitaitoinen, jos kuurosokea asiakas aikoo vaikkapa opiskella kieliä.

Hilkka Kasurinen

Kalevala

— Mieleni minun tekevi,
aivoni ajattelevi
lähteäni laulamahan,
sanani sanelemahan,
sukuvirttä suoltamahan,
lajivirttä laulamahan.

Näin alkaa Kalevala.
Se sisältää tarinoita, joita
kauan sitten esi-isämme,
muinaiset suomalaiset,
kertoivat toisilleen.
Kalevalan kertomukset ovat taru,
joka on säilynyt muinaisuudesta
aina meidän aikoihimme asti.

Aikoinaan talosta toiseen
kiersi runonlaulajia
tarinoita kertomassa
ja laulamassa.
Äidit ja isät lauloivat
työtä tehdessään
tarinoita lapsilleen.
Näin tarinat siirtyivät
sukupolvelta toiselle
ja säilyivät muistissa.

Vielä 1800-luvun alussa
eli vanhoja runonlaulajia.
Silloin runoja kirjoitettiin
muistiin.
Elias Lönnrot muiden muassa
kulki vanhojen runonlaulajien
luona ja keräsi runoja.
Näistä runoista syntyi Kalevala.
Elias Lönnrotin ansiosta
Kalevalan tarinat ovat säilyneet
meidän päiviimme asti.

Kalevala kertoo Kalevalan ja
Pohjolan väestä.

Väinämöinen soittaa kanteletta.

Kalevalan tärkein henkilö
on Väinämöinen.
Hän oli Kalevalan kansan
johtaja, tietäjä ja suuri laulaja.

Seppo Ilmarinen oli
Kalevalan seppä.
Hän takoi Pohjolan väelle
sammon, taikamyllyn,
joka toi omistajalleen ikuisen
onnen.

Pohjolassa hallitsi Louhi.
Aluksi Kalevalan ja Pohjolan
väki elivät sovussa keskenään.
Mutta sitten he riitaantuivat.
Kalevalan miehet lähtivät
ryöstämään Sampo Pohjolasta.
Taistelussa Sampo meni rikki.
Sammon kappaleita ajautui
Kalevalan rannoille, jonne
koitti nyt ikuinen onni
Sen sijaan Pohjolaan levisi
köyhyys ja kurjuus.

Väinämöisen syntymä

Kalevala alkaa kertomuksella
Väinämöisen syntymästä.

Näin Kalevalassa kerrotaan
Väinämöisen syntymästä:
»Kauan, kauan sitten suuri meri
peitti koko maailman.
Meren yllä oli vain ilmaa ja
siellä puhalsi tuuli.

Ilmassa asui yksinäinen Ilmatar.
Eräänä päivänä hän kyllästyi
olemaan yksin ja päätti lähteä
mereen uimaan.

Ilmatar laskeutui aaltoihin ja
alkoi uida

Hän ui ja ui; Ilmatar ui yhden
vuoden ja vielä toisenkin vuoden!
Välillä hän pysähtyi lepäämään,
kellumaan selällään ja
katselemaan sinistä,
mutta tyhjää taivasta.

Kerran kelluessaan Ilmatar näki
komean linnun kaartelevan
yläpuolellaan.

— Se hakee levähdyspaikkaa,
Ilmatar mietti ja nosti
polvensa ylös.

Lintu oli suuri sotka.

Se laskeutui Ilmattaren polvelle
ja teki siihen pesän itselleen.
Pesään sotka muni kuusi
kultaista munaa ja
seitsemännen rautamunan.
Aikansa sotka hautoi muniaan,
mutta kun Ilmatar liikahti,
munat putosivat mereen.

Yksi munista meni rikki.
Siitä syntyi aurinko, pilvet,
maa tähdet ja kuu!

Ilmatar oli onnellinen ja
jatko uimista.

Kaikkialle, minne hänen kätensä
koski, syntyi maata;
niemiä ja saaria.

Ilmatar oli luonut maailman.
Mutta se oli edelleen autio ja
tyhjä ja Ilmatar oli yhä yksin.
Puut, kasvit, eläimet ja
ihminen puuttuivat.

— Olisipa minulla vielä poika,
Ilmatar mietti.

Silloin merestä nousi suuri
portti ja kuului ääni:

— Kuu! Päästä minut pois!
Aurinko! Päästä minut pois!

Hiljaa portti avautui ja
sieltä tuli esiin pieni poika:
Ilmatar oli saanut lapsen, pojan.
Kun poika syntyi ilman halki
kuului kova ääni:

— Väinämöinen, Väinämöinen!
Siitä Ilmatar tiesi, että
pojalle oli annettava nimeksi
Väinämöinen.

Myös Väinämöinen alkoi
uida meressä.

Aikaa kului, mutta Väinämöinen
vain ui ja ui.

Vuosien aikana hän kasvoi
aikuiseksi mieheksi.

Viimein Väinämöinen ui maihin
ja nousi rannalle.

Maa oli yhä autio ja tyhjä.
Yöllä hän näki kuun ja
tähdet ylhäällä taivaalla.

Aamulla nousi aurinko
paistamaan koko päiväksi.

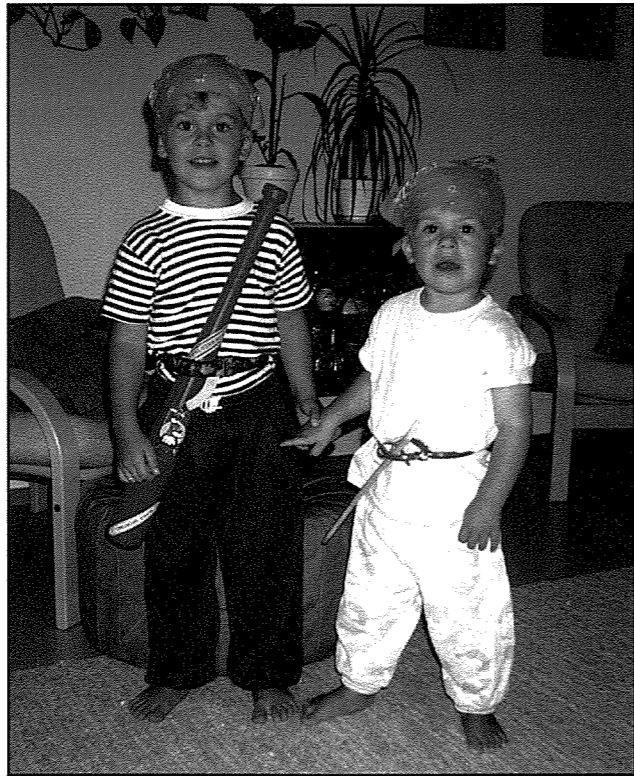
Vakaa vanha Väinämöinen,
tietäjä iänikuinen
oli syntynyt ja alkoi elää
autiossa maailmassa.»

Pertti Rajala

Mummin ja papan kaverit

»Moi mummi ja pappa» huikaan ovella kirkkailla lastenäänillä. Samalla alkaa eteisessä nopea vaatteiden päältä pois ottaminen. Myssyt ja pipot saavat kyytiä ja lapaset lentävät. Jenni ja Juuso ovat innoissaan. On koittanut viikonloppu, tavallisesti lauantai, kun kaverit tupsahtavat mummin siivoustouhujen keskelle.

Olen huomannut, ettei siivoaminen olekaan tärkeä asia. Siihen voi löytää toisenkin ajankohdan. »Missä pappa?» on yleensä seuraava kysymys. Jos pappa ei ole mielituolissaan istumassa ja lukemassa Helsingin Sanomia, kuten tavallisesti lauantai-aamupäivällä, voi arvata, että hän on silloin työmatkalla. Lasten ilmeessä huomaa pettymyksen. Papan läsnäolo takaa sen, että silloin peuhataan, ajetaan motskaria. Tämä tarkoittaa sitä, että pappa makaa olohuoneen lattialla selällään. Juuso ja Jenni istuvat vuoron perään papan massun päällä. Pappa on moottoripyörä, joka pärisee ja prutskuttaa, yskii ja köhisee. On mutkaa ja mäkeä, jolloin on vaikea pysyä kyydissä. Papan polvet ovat koukussa pyörän selkänojana ja kädet ovat oh-

Mummin ja papan kullanmurut, Jenni ja Juuso.

jaustangot, joissa lapset pitävät käsiään. Sekä moottoripyörällä, että lapsilla on hauskaa.

Piilosillaolo on toinen lasten mielileikki, johon tavallisesti mummi pyydetään mukaan. Jenni pienimpänä matkii Juuson piilopaikkoja, eli menee vuorollaan aina samaan piiloon. Silloin on liian helppoa löytää. Se Juusoa isompana harmittaa. Mummi tietysti yrittää etsiä vaikeat piilopaikat ovien takana, komeroissa jne. Lapset etsivät jännittyneinä ja ilo on molemminpuolinen, kun piilopaikka löytyy.

Myös pelit alkavat lapsia kiinnostaa. Noppapeli, jossa mutkittelevaa tietä pitkin yritetään päästä voittajana Aku Ankan

syntymäpäiväkakkua syömään, on hauska. Juuso haluaa olla voittajana maalissa. Usein hän siinä onnistuu.

Mummin ja papan lapsijoukko kasvoi muutama viikko sitten pikkupojalla. Juuso ja Jenni saivat serkun. Pikkuvauva on tietysti ollut keskustelun aiheena. Jenni pienimpänä kokee asemansa olevan uhattuna. Jenni tuumasikin että »vauva saa mennä Päivin vatsaan takaisin». Juuson mielestä myös oli hyvä, että vauva syntyi Heikille ja Päiville, eikä heille »muuten meidän autoliisi liian pieni».

Kaikesta huomaa, että mummin ja papan elämään on tullut vilskettä. Viikonloppuostoksia tehtäessä on muistettava ostaa punaista limskaa ja jäätelöä kaappiin. Mummin ja papan luonahan saa syödä jäätelöä ja juoda limskaa niin paljon kuin jaksaa.

Nyt odotamme kaikki kaunista ja lämmintä kesää. Silloin voimme istua pihakeinussa, laulaa mukavia lastenlauluja, joita mummi on joutunut uudestaan opettelemaan. Mökillä lämmitämme saunaa, uimme ja yritämme narrata ahvenia ongella Loppijärvestä. Ja pappa ja Juuso pääsevät mielipuuhaansa, grillaamaan kanan-koipia ja kyljyksiä, ja jotka maistuvat maailman parhaimmilta.

**Hyvää kesää kaikille lukijoille
toivottaa
Terhi-mummi.**

Näkökentältä

Kesä tuli taas! Kesällä on tuolla ulkona enemmän »Elämänmeno» kuin talvella. Luonto elää ja sen tähden voi kotiimme ilmestystä yllättäviä »kesävieraita». Yhtenä kesänä, mökilläni, tuli saunan oven pieleen niin paljon ampiaispesiä, että jouduin tilaamaan Tuholaistorjunnasta miehen myrkyttämään ne! En uskaltanut enää mennä saunan lähellekään, kun ne viholaiset olivat pistäneet minua kolme kertaa. Mökki on myyty ja asun nyt kerrostalossa metsän reunassa. Nyt on kahtena kesänä parvekkeen katon nurkkaan ilmestynyt iso ampiaispesä! Hävitin sen talvela, mutta ne tekivät uuden seuraavana kesänä ja sain taas varoa niitä pörriäisiä. Pesiä on näkynyt myös kaupungin bussipyssäkin katon nurkalla. Ihmiset ovat bussissa myös joutuneet varomaan niitä »salamatkustajia»!

Niin, että kyllä tuolla kesällä on ne ikävätkin puolensa, onneksi ei ole käärmeitä näkynyt!

Nautitaan sentään kesästä ja toivotan kaikille lämpöisiä kesäpäiviä ja -öitä!

Hilkka Nieminen